

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kortelahti, J. & Räsänen, M. (2022) Kutsumus vai vaativa asiantuntijatyö? – Sairaanhoidajan julkisuuskuva 2020-luvulla. TAMKjournal, 30.11.2022.

URL: <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/terveys/kutsumus-vai-vaativa-asiantuntijatyo-sairaanhoitajan-julkisuuskuva-2020-luvulla-jonna-kortelahti-ja-marjo-rasanen/>

Kutsumus vai vaativa asiantuntijatyö? – Sairaanhoitajan julkisuuskuva 2020-luvulla | Jonna Kortelahti ja Marjo Räsänen

30.11.2022

TAMKjournal | Hoitoalan tämänhetkinen julkisuuskuva on seurausta sen historiallisesta painolastista. Sairaanhoitajan työ nähdään kutsumusammattina eikä alalla työskentelevien kompetenssia ja itsenäisyyttä vieläkään tunnusteta yhteiskunnallisesti. Tiedon puute vaikuttaa negatiivisesti alan imagoon ja sairaanhoitajien ammatti-identiteettiin. Hoitajapulan syventyessä tietoisuutta sairaanhoitajien ammatillisesta asiantuntijuudesta ja monipuolisista työnkuvista tulee lisätä ajattelutapojen muuttamiseksi sekä alan veto- ja pitovoiman lisäämiseksi.

Julkisuuskuva ei vastaa työn todellisuutta

Hoitajien ammattiliittojen työtaisteluiden aikana hoitoalan tilanne sai mediassa ajoittain laajastikin palstatilaa. Aiheesta kertova uutisointi ja niiden kommenttiketjut olivat värikästä luettavaa. Mielipiteitä ja kommentteja sairaanhoitajien työstä oli ihmisillä laajasti, mutta vain osa niistä pohjautui todellisiin faktoihin tai omakohtaisiin kokemuksiin työntekijänä. Tiedotusvälineet antavat hoitotyön ammatista yksipuolista ja osittain vääristynyttä kuvaa, mikä luo virheellisen kuvan sairaanhoitajan työn todellisuudesta (Lopez-Verdugo ym. 2021, 471–472).

Käsitykset sairaanhoitajien ammatillisesta pätevydestä ja työnkuvasta eivät vastaa vaativaa todellisuutta. Mielikuva sairaanhoitajan työstä perustuu vanhanaikaisiin stereotypioihin ja väärään tietoon. Ajatus hoitoalan naisvaltaisuudesta elää edelleen vahvana. Sairaanhoitajan työn ajatellaan olevan kutsumusammatti, jossa osaaminen kohdistuu enemmän sosiaalisiin taitoihin kuin kriittiseen, tutkittuun tietoon pohjautuvaan osaamiseen. Ammatti nähdään työnä, jossa on vain vähän vastuuta, autonomiaa tai päätöksentekovastuuta. (Lopez-Verdugo ym. 2021, 471–472; Rodríguez-Pérez, Mena-Navarro, Domínguez-Pichardo & Teresa-Morales 2022, 15–17.)

Hoitotyön itsenäisyys, vaativien tehtävien monipuolisuus sekä roolien ja urapolkujen mahdollisuudet ovat yhteiskunnassa epäselviä. Sairaanhoitajien tutkimusosaamisesta ja työnkuvien laaja-alaisuudesta näyttää edelleen olevan tietämättömyyttä, vaikka hoitotyön tutkimus on lisääntynyt merkittävästi. Hoitotyö ymmärretään ensisijaisesti potilaan käytännönläheisenä ja välittömänä hoitona. Todellisuudessa sairaanhoitajan osaamiseen kuuluu vankka ajantasaisen tiedon hyödyntäminen sekä kyky jatkuvaan kehittymiseen ja kriittiseen ajatteluun. (Lopez-Verdugo ym. 2021, 469–470; Rodríguez-Pérez ym. 2022, 13.)

Sairaanhoitajan työnkuva on itsenäinen ja erikoisosaamista vaativa. Siinä korostuu kattava ja kokonaisvaltainen hoito. Terveystieteiden sairaanhoitajat ovat yksi potilaiden kanssa pisimpään aikaa viettävistä ammattiryhmistä. Heillä on etuoikeus olla läsnä ihmiselämän kaikissa vaiheissa. (Lopez-Verdugo ym. 2021, 469–472; Roth ym. 2022, 4–10.)

Sairaanhoitajan työssä tulee pystyä tekemään itsenäisiä tietoon perustuvia päätöksiä potilaiden tai asiakkaiden parhaaksi. Teknillisen osaamisen ja tiedollisten taitojen lisäksi sairaanhoitajan ammattitaidossa korostuvat eettinen ajattelu sekä kyky reagoida tahdikkaasti toisten ihmisten tunteisiin. Tarvittaessa sairaanhoitaja toimii potilaan puolesta puhujana ja edun ajajana, jos potilas ei itse siihen pysty. Työn julkisuuskuvan ja sairaanhoitajien ammatillisen minäkuvan välinen ero aiheuttaa ristiriitaisia tunteita alalla työskentelevissä.

Korkeakoulutus on keskeinen osa nykyaikaisen sairaanhoitajan ammattiprofiilia

Lääkärien ja sairaanhoitajien työnkuvat sekä ammattikuntien välinen työnjako ovat yhteiskunnallisesti epäselviä. Terveystieteiden vanhanaikainen roolijako saattaa lisätä ammattiryhmien välisiä jännitteitä. Mielikuva sairaanhoitajan työn alisteisuudesta lääkärin työhön nähdään vaikuttavan sairaanhoitajien ammatti-identiteettiin. (Lopez-Verdugo ym. 2021, 469–470; Rodríguez-Pérez ym. 2022, 13, 15–16.) Sairaanhoitajat tuovat potilaan hoitoon hoitotieteen osaamisen ja lääkärit puolestaan lääketieteen osaamisen. Suomessa sairaanhoitajat ja lääkärit toimivat kollegoina ja työskentelevät yhteistyössä muodostaen muiden terveystieteiden ammattilaisten kanssa toimivan hoitotiimin potilaan parhaaksi. Nykyaikainen sairaanhoitajan koulutus ja ammattitaito antavat valmiuden myös itsenäiseen työskentelyyn. Sairaanhoitajat voivat pitää itsenäistä potilasvastaanottoa tai toimia esimerkiksi terveystieteiden yrittäjinä.

Sairaanhoitajan työskentely perustuu tutkittuun tietoon ja parhaisiin käytänteisiin sekä niiden hyödyntämiseen potilaan tai asiakkaan parhaaksi.

Terveystieteiden kehittyminen alati tutkitun tiedon lisääntyessä. Potilaan hoidon tulee pohjautua näyttöön perustuvaan toimintaan ja päätöksentekoon. Sairaanhoitajan työskentely

perustuu tutkittuun tietoon ja parhaisiin käytänteisiin sekä niiden hyödyntämiseen potilaan tai asiakkaan parhaaksi. Sairaanhoidajan on tärkeää pysyä tiedollisesti ja taidollisesti ajan tasalla alan kehityksessä, mikä vaatii jatkuvaa ammatillisen osaamisen kehittämistä.

Sairaanhoidajan tutkinto on korkeakoulututkinto, mutta se mielletään yhteiskunnallisesti vähemmän arvokkaaksi kuin esimerkiksi lääketieteen koulutus (Lopez-Verdugo ym. 2021, 469–470). Vääristynyt julkisuuskuva heikentää sairaanhoitajien työmotivaatioita ja lisää alalta poistumista. Hoitotyön merkityksen tunnustaminen niin terveydenhuollon ammattilaisten kuin yhteiskunnankin tasolta on puolestaan hoitoalan vetovoimaa lisäävä tekijä. (Roth ym. 2022, 4–10.) Vastuu hoitoalan julkisuuskuvan parantamisesta on osittain ammattikunnalla itsellään (Lopez-Verdugo ym. 2021, 470–471). Sairaanhoitajien ylpeys omasta ammattitaidostaan ja työnsä merkityksestä kohottaa koko ammattiryhmän profiilia myös yhteiskunnallisesti.

Sairaanhoidajalla on laajavastuinen rooli potilaan hoitoketjussa

Sairaanhoidajat ovat terveydenhuoltoalan ammattilaisista usein ensimmäisiä, jotka potilas kohtaa tarvitessaan terveydenhuollon palveluita (Lopez-Verdugo ym. 2021, 469–471). Ensi kohtaamisen aikana sairaanhoitajat arvioivat potilaan hoidon tarpeen ja kiireellisyyden ammattitaitoaan hyödyntäen. Sairaanhoidaja on konkreettisesti läsnä potilaan vierellä ja arvioi osaamisellaan toistuvasti potilaan tilannetta. Potilaan hoitoketjussa sairaanhoidaja on ratkaisevassa asemassa tunnistamassa potilaan voinnissa tapahtuvat kriittiset muutokset jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi sairaanhoidaja aloittaa korjaavat hoitotoimenpiteet ja raportoi niistä hoitavalle lääkärille jatkohoidon suunnittelua varten. Sairaanhoidaja ei kuitenkaan ainoastaan vain odota lääkäriltä saatavia hoitomääräyksiä, vaan toteuttaa työskentelyssään sekä asiantuntijuuteen että näyttöön perustuvaa itsenäistä ja vaativaa päätöksentekoa.

Terveydenhuoltoala toimii laaja-alaisesti niin somatiikan kuin psykiatrian puolella, mikä mahdollistaa sairaanhoidajalle moninaiset työnkuvat ja työympäristöt. Sairaanhoidajan koulutusohjelma antaa perusvalmiudet ammattiin, mutta ammattikunnan sisällä on lisäksi monipuolista erikoisosaamista. Esimerkkejä substanssiosaamisesta ovat niin itsenäisen vastaanoton pitäminen, itsetuhoisten ihmisten kohtaaminen kuin elämää ylläpitävien laitteiden hallitseminenkin. Jokaisen sairaanhoidajan osaamiseen kuuluu hoitotyön asiantuntemus sekä hoitomääräyksiin perustuva, eri antoreittejä hyödyntäen toteutettava vaativa lääkehoito.

Sairaanhoidajan työn julkisuuskuvalla on globaali vaikutus

Hyvinvointivaltion takaama sosiaali- ja terveydenhuolto tarvitsee toimiakseen jokaista terveydenhuollon ammattiryhmää, mutta erityisesti osaavaa hoitohenkilöstöä. Maailmanlaajuinen sairaanhoidajapula pakottaa terveydenhuoltoalan johtajat ja poliittiset päättäjät tarkastelemaan niitä taloudellisia, ammatillisia ja henkilökohtaisia tekijöitä, jotka vievät hoitajia pois terveydenhuoltoalalta. Syitä on monia, mutta erityisesti riittämätön palkkaus ja huono julkisuuskuva edistävät hoitajien aikomusta jättää sairaanhoidajan ammatti. (Roth ym. 2022, 4–10.)

Työn julkisuuskuvaa tulee päivittää, jotta siinä jatkossa korostuvat ammattitaito ja tiedollinen asiantuntemus.

Yhteiskunnallisesti ja globaalisti meillä ei ole varaa menettää yhtäkään asiantuntevaa työntekijää hoitoalalta. Sairaanhoidajan työn julkisuuskuvaa tulee päivittää, jotta siinä jatkossa korostuvat ammattitaito ja tiedollinen asiantuntemus. Näiden lisäksi tulee tunnustaa sairaanhoidajan itsenäinen työ sekä moninaiset roolit ja tehtävät ammatin sisällä. Tässä muutosprosessissa sairaanhoidajilla on tärkeä rooli todellisuuden esille tuojina. (Glerean, Hupli, Talman & Haavisto 2019, 397–398.) Yhteiskunnan tietoisuuden lisääminen sairaanhoidajan todellisesta työnkuvasta, ammatillisesta osaamisesta ja nykyaikaisen hoitotyön vaativuudesta vaikuttaa myönteisesti hoitotyön imagoon ja lisää arvostusta alamme kohtaan. Se voi houkuttaa hoitoalalle uusia ammattilaisia ja pitää nykyiset hoitajat ammatissa, josta on syytä olla ylpeä.

Lähteet

Glerean, N., Hupli, M., Talman, K. & Haavisto, E. 2019. Perception of nursing profession – focus group interview among applicants to nursing education. *Scandinavian journal of caring sciences* 33 (2), 390–399. Viitattu 26.10.2022. Vaatii käyttöoikeuden.

<https://doi.org/10.1111/scs.12635>

Lopez-Verdugo, M., Ponce-Blandon, J., Lopez-Narbona, F., Romero-Castillo, R. & Guerra-Martin, M. 2021. Social Image of Nursing. An Integrative Review about a Yet Unknown Profession. *Nursing reports (Pavia, Italy)* 11 (2), 460–474. Viitattu 26.10.2022.

<https://doi.org/10.3390/nursrep11020043>

Rodríguez-Pérez, M., Mena-Navarro, F., Domínguez-Pichardo, A. & Teresa-Morales, C. 2022. Current Social Perception of and Value Attached to Nursing Professionals' Competences: An Integrative Review. *International journal of environmental research and public health* 19 (3), 1–19. Viitattu 26.10.2022. <https://doi.org/10.3390/ijerph19031817>

Roth, C., Wensing, M., Breckner, A., Mahler, C., Krug, K. & Berger, S. 2022. Keeping nurses in nursing: a qualitative study of German nurses' perceptions of push and pull factors to leave or stay in the profession. *BMC nursing* 21 (1), 1–10. Viitattu 27.10.2022.

<https://doi.org/10.1186/s12912-022-00822-4>

Kirjoittajat

Jonna Kortelahti

Sairaanhoidaja (AMK)

Kliininen asiantuntija -opiskelija (YAMK)

ORCID: 0000-0003-2037-4109

Marjo Räsänen

HT, ThM, Sho, Esh

Yliopettaja, Akuuttihoito
Tampereen ammattikorkeakoulu

Kuvituskuva: Jonne Renvall/Tampereen yliopisto